

Үтүө мультиктар оҕону иитиигэ көмөлөрө

Сыала: Мультик нөнүө оҕону сөпкө иитии.

Соруктарым:

-мультик араас өрүттэрин билиһиннэри

-оҕо тылын сапшааһын сайыннары

-бириэмэни сөпкө туһанан туһалаахтык атаары.

Мультифильм диэн оҕо бириэмэтин көннөрү атаарарыгар, аралдьыйарыгар эрэ анаммыт курдук саныыр буоллаххытына сыыстарабыт.

Мультигы ситэ сыаналаабат буолар сыыһа.

Мультик оҕо өйүгэр-санаатыгар дьайыыта олус күүстээх диэн этэллэр. Ол эрэн хайдах? Куһаҕан эбэтэр үтүө өттүнэн дуу, туһалаах эбэтэр буортулаах өттүнэн дуу, дьайарын билиэххэ наада. Бастаан туран оҕо мультигы хайдах көрөрүн кэтээн көрүөххэ наада. Сороҕор оҕо мультик көрөр кэмигэр хаҕа эрэ олорор курдук буолар, өйө –санаата мультик иһигэр киирэн олорор буолуон соп. Онтон билинни мультиктар хайдахтарый? Урут көрөр мультиктарбытын биһиги даҕаны отой телевизор иһигэр бэйэбит киирбит курдук сананар эбит буоллахпытына, билинни мультик арыый атыттардаах. Мультигы онгорорго киностудияҕа элбэх үлэһиттэр үлэлиилэр: художниктар, дизайнердар, програмистар, ону таһынан психолоктар. Именно психолоктар сүбэлээннэр оҕо мультигы сэргиирин курдук онороллор эбит. Тоҕо диэтэххэ итиннэ бизнес эмиэ көстөр. Бу мультик геройдарын баларбыт өссө оонньуур гынан онорон таһаараллар, оҕо маҕабыынна көрдө дааны хайаан да ылларар буолуон соп. Маны таһынан комикс кинигэлэрин көннөрү кинигэлэри таһастары эмиэ онорон таһаараллар, телефонна онньуу баар буолар.

Мультик үчүгэйн куһаҕанын хайдах билиэххэ сөбүй?

1. Бастаан мультигы бэйэбит көрүн. Мультик ис хоһооно хайдаһын , геройдара төһө агрессивнайдарын, оҕону куттуур тугэннэр бааллар дуу суохтар дуу, бириэмэтинэн төһө уһунуй, оҕо бу мультигы көрөн туох түмүккэ кэлиэн сөбүн. Туохха бу мультик үөрэтиэн сөбүн.
2. Онтон мультик ис хоһоонун үчүгэй диэн түмүккэ кэлиэххитинэ, оҕо телевизор иннигэр өр олорботун хонтуруоллуохха наада.
3. Көрөр бириэмэтин хааччахтааһын төһө өр оҕо телевизорга мультигы көрүөхтээҕий диэн эмиэ төрөппүттэр

интириэһиргиир буолуохтарын сөп. Бу оҕо хас саастаабыттан тутулуктаах эбит.

Билигин кэмгэ үчүгэй хаачыстыбалаах мультиктары булуохха сөп, онтон оҕону үөрэтэр өрүттэрэ мэлдьи сыаналана туруоҕа. Өскөтүн оҕону өйдөөх, үтүө санаалаах, дьоллоох гыныаххын баҕарар буоллаххына оннук мультиктары, оҕо сөптөөх киинэлэри талыаххытын, бииргэ көрүүххүтүн сөп. Тугу көрбүтүн ис хоһоонун өйдөтүн

Оҕо үс сааһын туолуор дылы тулалыыр эйгэни билэр кэмэ.

Үһүттэн биэһигэр дылы үчүгэй мультиктары, оҕо передачаларын оҕо хайдах өрүттээбиттэн 20-30мин көрүүхтээх. Ол аата, өскөтүн оҕо наһаа сытыы хамсаныылаах буоллабына көрөр бириэмэтэ кыччаан биэрэр.

4. Мультик таларгытыгар оҕо сааһын учуоттаан! Мультигы көрөргүтүгэр хас саастаах оҕо сөптөөбүн быһаарабыт. Хас биирдии мультик оҕо сааһыгар сөптөөх гына оноһуллар.

Өскөтүн сэттэ саастаах оҕо сөптөөх мультик үс саастаах оҕо көрдөбүнэ өйдөөбөт, куттанар, интириэһинэйэ, күлүүтэ суох буолар.

Оҕо миэхэ мэхэйдээбэккэ, көрдүн эрэ диэн мультигы көрдөрүмэн. Оҕону телевизор иннигэр олортун да чуумпу буолар диэн санааттан, ол эрэри оҕо оҕут түүн куттанан уһуктуо, эбэтэр детсакка баран абааһылаах охсуһуо суоҕа диэн эрэбил суох. Ол оннугар телевизоры аҕыйах бириэмэ арааран оҕону кытта кэпсэтин. Оччоҕо оҕо оҕут туһунан элбэҕи билиэххит.

Билигин ханнык мультиктары көрөр туһалаабын уонна тоҕо диэн кэпсэтиэхпит.

Иитэр-үөрэтэр этилэр мультиктар. Билигин төрөппүттэр американскай, японскай мультиктары көрдөрөллөр, ол мультиктартан оҕо туһалаах отой аҕыйах мультик баар буолар.

Урукку сэбиэскэй мультиктары оҕо сөптөөх, туһалаах буоллун диэн кылгас гынан эбэтэр чаастарынан арааран онороллоро, оҕо өйө-санаата ыһыллыбатын диэн.

Элбэх аптаах мультиктар бааллар.

Королева Тиис суунар щетка(1962с.)

Оҕо суунуон баҕарбат. Кирдээх оҕоттон күлэн мыыла хабаҕа тэстэн хаалар, онтон кыыс аптаах дойдуга тийэр, онно тиис суунар щетка

королева эбит. Диэтигэр төннөр туһуттан элбэх моһоллору ааһар, ол туһугар хайдах ыраас, чэгиэн буолуохха сөбүн үөрэтэр.

Мин доборум зонтик(1982с.)

Оҕо сатаан добордоспот. Сибиинньэ оҕото слон оҕотун кытта бэйэтин туһатыгар добордохор. Слон оҕото дьииннээх доборум диэн ис дуһатыттан итэбэйэр.

Икки көгөс эһэчээннэр (1954с.)

Икки эһэ оҕолоро биир кусок сыыры кыайан үллэстибэттэр. Көгөстөрүттэн сыыр саһылга тубэһэр, туга да суох хаалаллар.

«Нехочуха» мультикка оҕо оонньуурдарын хомуйуон баҕарбат, ону кинини нехочуха дойдутугар ыталлар, онно төһө баҕарар хаппырыыстыахха соп, ол эрэри ким да онно хаалыан баҕарбат дии. Онтон «Мойдодыр» мультикка оҕо суунуон баҕарбат ону эмиэ суунар үчүгэй диэн үөрэтэллэр.

Өскөтүн эн оҕон туһугар кыһаллар төрөппүт буоллаххына бэйэн сөптөөх мультиктары, киинэлэри оҕо иитиитигэр көрдөрүөхтээххин өйдөө.

Холобур быһыытынан кэпсээтэххэ Биьиги иитээччилэрбит эбии дьарыктарыгар билинни кэмгэ оҕолор саналара сайдыбатабын көрөн, истэн. Араас уобалаһы туһанан үтүө санаалаах бэйэлэригэр сөп тубэһэр мультиктары онороллор. Ол тугэннэриттэн көрдөрөбүт.

Убаастабыллаах төрөппүттэр мультик көмөтүнэн оҕону ырааска, сырдыкка тардыһарын иитэбит.